

Сади місяця. Малазька книга полеглих. Книга 1

КУПИТИ

Це – одна з наймасштабніших і найамбітніших саг, коли-небудь написаних у жанрі.

Малазька імперія кипить невдоволенням, знекровлена нескінченними війнами, запеклими міжусобицями і кривавими протистояннями з грізним Аномандером Рейком і його тіст-андії, древніми та непримиренними чаклунами. Навіть імперські легіони, що давно звикли до кровопролиття, прагнуть перепочинку. Проте влада імператриці Ласін залишається абсолютною, і її страшні вбивці — Кігті — охороняють її.

Для сержанта Віскіджека та його загону Мостопалів, а також для Шарп-Щогли, чаклунки Другого Легіону, що залишилася в живих, наслідки облоги Бліді мали б стати часом для жалоби за багатьма загиблими. Але Даружистан, останнє з Вільних міст Ґенабакіса, ще тримається. Саме на цю стародавню цитадель звертає свій хижий погляд Ласін.

Однак, схоже, що Імперія не самотня у цій великій грі. Зловісні, пов'язані з тінню сили збираються, а самі боги готуються зіграти свою роль...

It is my privilege and pleasure to welcome the fantasy readers in Ukraine to the first two novels of the Malazan Book of the Fallen, Gardens of the Moon and Deadhouse Gates. I sincerely hope you enjoy these novels. With luck, this will mark the beginning of a long and hopefully satisfying journey through the world of Malaz, perhaps even leading to my visit to Ukraine some day soon. Be well, take care, and stay safe.

Yours
Steven Erikson

Щиро сподіваюся, що ці книги принесуть вам задоволення. Якщо пощастить, це стане початком довгої й, сподіваюся, захопливої подорожі світом Малаза, яка, можливо, навіть приведе мене до України в недалекому майбутньому. Будьте здорові, бережіть себе та залишайтеся в безпеці.

Щиро ваш
Стівен Еріксон

Цей роман присвячено

І.К. Ессемонту

світи, щоб завойовувати, світи, щоб ділитися

Передмова до оновленої версії «Садів Місяця»

Починати робити щось без амбіцій немає сенсу. Я дотримувався цього погляду в стількох аспектах життя, що за багато років він призвів до чималої кількості епічних провалів. Досі з певною гіркотою пригадую відповідь, яку ми з Кемом (Ієном К. Есслемонтом) отримали, коли продавали наші спільні сценарії для повнометражного кіно й телесеріалів: «Чудесно! Унікально! Дуже смішно, дуже похмуро... але тут, у Канаді, у нас просто немає на таке бюджету. Успіху». Проте багато в чому найбільше завдавали болю саме наступні слова. «Спробуйте щось... простіше. Щось таке, як усе тут. Щось менш... амбітне».

З цих зустрічей ми йшли роздратовані, пригнічені, стуманілі. Нас дійсно щойно заохочували до посередності? Вельми схоже на те.

Що ж, ну й до біса.

«Сади Місяця». Щойно згадуєш цю назву, у голові воскресають усі ті амбітні імпульси, весь той молодечий шал, який немов раз за разом гнав мене сторчголов у глуху стіну. Потреба тиснути. Нехтувати традиціями. Брати за горло.

Мені хочеться думати, що тоді я діяв цілком усвідомлено. Що погляд у мене був як ніколи ясний, і я дійсно був там, готовий плюнути жанру в обличчя, хоч я ним і насолоджувався. (Бо ж як інакше? Хай як я шельмував жанрові тропи, читати твори я любив). Тепер я вже в цьому не впевнений. Легко в моменті йти за інстинктом, а тоді озиратися й усьому, що спрацювало, приписувати незаперечну усвідомленість (а все, що не спрацювало, — ігнорувати). Аж надто легко.

Відтоді, з плином років і появою багатьох книжок, певні факти стали явними. Починаючи з «Садів Місяця» читачі або ненавидітимуть мою писанину, або обожнюватимуть її. Третього не дано. Безперечно, мені більше хотілося б, щоб усі її любили, але я розумію, чому так ніколи не станеться. Це не ліниве читво. Тут не можна просто проплисти поверхнею, от ніяк і край. Ще більша проблема, що перша книжка починається наче

посеред марафону — ви або кидаєтеся бігти й лишаєтеся на ногах, або вам каюк.

Зіткнувшись із викликом написання цієї передмови, я справді якийсь час роздумував, чи не пом'якшити з її допомогою удар, послабити шок від падіння з величезної висоти в дуже глибокі води, одразу на першу сторінку «Садів Місяця». Дати якесь тло, трохи історії, чимось окреслити місце дії. Відтоді я здебільшого відкидав цю ідею. Прокляття, не пригадую, щоб Френк Герберт робив щось подібне з «Дюною», а якщо якась книжка й надихнула мене саме з погляду структури, то це вона. Я пишу історію, і хай вона вигадана чи дійсна, в історії немає чіткої точки початку; навіть підйом і занепад цивілізацій значно більш нечіткі у своїх початкових і кінцевих точках, ніж багато хто вважає.

Голий кістяк «Садів Місяця» ожив спершу як рольова гра. Першим ескізом книжки був повнометражний фільм, сценарій для якого разом написали двоє творців Малазького світу — я та Ієн К. Есслемонт; сценарій той за-гнувся від браку цікавості («Ми не знімаємо фентезі, бо ці фільми — повна фігня. Мертвий жанр. Там потрібні костюми, а костюмовані драми лежать в одній могилі з вестернами», — і це все до того, як тьма-тьмуца продюсерських компаній тицьнула їм тим трюїзмом в обличчя, усе задовго до того, як на великі екрани вийшов «Володар перснів»).

От і все. Ми були там. Ми мали все потрібне, знали, що доросле епічне фентезі — останній недосліджений кінематографом жанр. («Віллоу» ми не враховували, вважали, що його можна цінувати хіба що за сцену на перехресті, усе решта цілком і повністю для малих дітей.) А всі інші фільми, що виходили в цьому жанрі, або належали до категорії «Б», або мали, на нашу думку, якісь кричущі недоліки (о, боги, що ж можна було б зробити з «Конаном»!). Нам хотілося фентезі-версії «Лева взимку», з О'Тулом і Гепберн. Або адаптації «Трьох мушкетерів» із Майклом Йорком, Олівером Рідом, Ракель Велч, Річардом Чемберленом й іншими, просто додайте магії, хлопці. Нашим улюбленим продуктом на телебаченні був «Співучий детектив» Денніса Поттера, оригінальний, із Гембоном і Малагайдом. Бачте, ми хотіли мудрованого лайна. Ми підштовхували фентезі в той

жагучий, іскристий контекст запаморочливого захвату. Іншими словами, ми були амбітні, що капець.

Також, імовірно, ми були неготові. Усе ж нам таки чогось бракувало. Ми мислили за межами своїх можливостей й потрапили в пастку відсутності досвіду. Прокляття молодих.

Коли життя понесло Кема в одному напрямку, а мене в іншому, з собою ми обидва забрали нотатки про цілий створений світ, побудований численними годинами ігор. У нас лежала цілком пропрацьована грандіозна історія — сирого матеріалу на двадцять романів і вдвічі більше фільмів. І в кожного були екземпляри нікому не потрібного сценарію. Малазкий світ простягався там на сотнях намальованих від руки мап, на стосах сторінок сирих нотаток, на персонажних аркушах ЗУРІСи (Загальної Універсальної Рольової Ігрової Системи Стіва Джексона — альтернативи «Підземеллям і Драконам»), на плануваннях будівель і ескізах, усього й не перелічити.

Рішення почати писати історію Малазкого світу виникло через кілька років. Я мав перетворити сценарій на роман. Кем мав написати пов'язану книжку, під назвою «Повернення Багряної гвардії» (і от через стільки років щойно вийшла його «Ніч ножів», перший епічний роман Кема, «Повернення» також опублікують). У цих художніх роботах авторство належить фактичному письменнику, людині, що виводить слова на па-пері. У «Садах» таке перетворення зі сценарію на книгу призвело до того, що почати довелося фактично з нуля. Сценарій складався з трьох дій, усі в Даружистані. Головними подіями були війна асасинів на дахах і грандіозний вибуховий фінал торжества. Фактично більше нічого не було. Жодної передісторії, жодного контексту, жодного попереднього опису персонажів. Фактично більше скидалося на «В пошуках втраченого ковчега», ніж на «Лева взимку».

Амбіції ніколи не зникають. Вони можуть з буркотінням відходити, човгаючи ногами, а тоді перебратися в інше місце — зазвичай у наступний проєкт. Відмов вони не приймають.

Пишучи «Сади», я швидко виявив, що «передісторія» стане проб-лемою, хоч як далеко в часі я повертався. І я усвідомив, якщо я не годуватиму потенційних читачів з ложечки (а я це робити відмовлявся, удосталь

наваривши письменників епічного фентезі, які ставляться до нас, читачів, як до ідіотів), якщо не «спрощуватиму», якщо не ставатиму на вже добре відполіровані рейки, роз їжджені попередниками, то залишу свою аудиторію в скрутному становищі. І не лише читачів, а й редакторів, видавців, агентів...

Але, знаєте, як читача й фаната мені ніколи особливо й не заважала така скрута — принаймні недовга, а бувало, що й довга. Якщо мене несе все решта, тоді я в порядку. Не забувайте, я боготворив Денніса Поттера. Фанатів від «Імен» Делілло й «Маятника Фуко» Еко. Читач, якого я собі окреслив у голові, був із тих, хто здатний і готовий взяти на себе зайве — таємниці, непевні альянси, запитання поки без відповідей.

Думаю, історія це підтвердила. Читачі або забивають на цю серію десь на першій третині «Садів Місяця», або досі не облишили цю мандрівку, після вже сьомої, а скоро й восьмої книжок.

Мене питали, чи, з висоти часу, вчинив би я якось інакше? І, щиро скажу, я не маю на це відповіді. Звісно, певні елементи стилю я б там і сям змінив, але... фундаментально, я просто не знаю, що ще я міг би зробити. Я не є і ніколи не стану автором, який радісно розсипається експозиціями, котрі лише розповідають читачам передісторію, історію чи щось таке. Якщо експозиція не виконує кілька функцій, — і я серйозно, не одну-дві — то така вона мені не потрібна. Виявляється, чим більше в ній функцій, тим складніше стає, більша ймовірність, що вона ненароком призведе до облуди, переросте в махлярство, і всі елементи передісторії хоч і залишаться на місці, але опиняться глибоко-глибоко похованими.

То було дуже стрімке письмо, але також, химерно й мені самому до кінця не ясно як, щільне письмо. Тож «Сади» запрошують до просто швидкого читання. Але послухайте пораду автора: краще на цю спокусу не піддаватися.

Ось ми тут, коли минуло стільки років. Чи варто мені попросити вибачення за те біполярне запрошення? Наскільки фатально я вистрелив собі в ногу з тим введенням у Малазський світ, яким виявилися «Сади Місяця»? І чи не

довелося мені після цієї книги танцювати на одній нозі? Можливо. І іноді пізніми ночами я запитую себе: а що, якби я взяв той дебелий дерев'яний ківш і хлюпнув усю ту бовтанку просто читачам у горлянки, як деякі (вкрай успішні) автори фентезі робили й роблять досі? Чи стояли б зараз мої книги на вершинах списків бестселерів? Але зачекайте. Чи хочу я сказати, що ці вкрай популярні письменники фентезі здобули успіх завдяки тому, що в письмі опускалися до своїх читачів? Та яке там. Ну, принаймні не всі. Але тоді гляньте з моєї точки зору. Щоб знайти видавця для «Садів Місяця» знадобилися вісім років і переїзд у Велику Британію. Ще чотири роки забрало укладання угоди на видання в США. На що там скаржилися? «Надто складно, забагато персонажів. Надто... амбітно».

Я міг би глянути на все це викривленим оком ретроспективи й розповісти, як «Сади» позначили відхід від звичних жанрових тропів, а будь-який відхід найпевніше наштовхується на опір; проте в мене не таке роздуте его. Мені це ніколи не здавалося відходом. Новий шлях уже проторували «Імперія жаху» й «Чорна рота» Глена Кука, але я їх усі прочитав і, жадаючи більшого, фактично мусив написати нові книжки сам (і так само почувався Кем). І хоч імітувати його стиль письма я просто не міг (той Кук, він на слова скупий), зате точно намагався досягти того ж тону безживного глузливого цинізму, тієї ж амбівалентності й схожого відчуття атмосфери. Може, я усвідомлював відступ від теми «Добро проти Зла», але це здавалося побічним продуктом дорослішання — справжній світ не такий, навіщо робити світ фентезійний так цілковито відірваним від реальності?

Що ж, я не знаю. Навіть думати про це виснажливо.

«Сади» такі, які вони є. Переглядати їх я не планую. Навіть не знатиму, з чого почати.

Я вважаю, що краще запропонувати читачам швидке рішення щодо цієї серії — просто тут, на першій третині першої книги, а не дражнити їх п'ять чи шість книжок, доки вони не кинуть це діло від огиди, нудьги чи ще чогось. Може, з погляду маркетингу, друга опція краща — принаймні у короткочасній перспективі. Але, дякувати Богові, мої видавці невинуватену економію бачать здалеку.

Тож «Сади Місяця» — це запрошення. Залиштеся з ним і приєднуйтеся до цієї мандрівки. Я лише скажу, що зробив усе можливе, щоб вас потішити. Прокляття й заохочення, сміх і сльози, тут є все.

І ще останнє для вас, майбутні автори. Амбіція — це не якесь непристойне слово. Кладіть на компроміси. Беріть за горло. Пишіть по-чоловічому, пишіть по-жіночому. Звісно, так мандрівка складніша, але послухайте мене, вона того варта.

Успіху,
Стівен Еріксон
Вікторія, Британська Колумбія
Грудень 2007 року

Пролог

1154 рік Жевриноного сну

96 рік Малазької імперії

Останній рік правління Імператора Келланведа

Плями іржі, немов криваві моря на мапі, зяяли на чорній подзьобаній поверхні Кпинового погодника. Столітній пристрій містився на кінці старої піки, припасованої до зовнішнього боку муру Твердині. Колись монструозному та безформному флюгеру куванням на холодну надали форми крилатого демона з оголеними в злісному вищирі зубами, а зараз він із кожним шквалом вітру смикався й бився в лементливому спротиві.

Вітер того дня був непостійний і розшарпував стовпи диму, які здіймалися над Мишачим кварталом міста Малаз. Морський бриз, що дерся шорсткими мурами Кпинової твердині, ослаб, з ним замовк і Погодник, а тоді враз ожив зі скрипом, коли гарячий, сповнений іскрами й димом віддих Мишачого кварталу перетнув місто й пронісся висотами мису.

Ганос Стабро Паран із Дому Паран здійнявся навшпиньки, аби визирнути понад зубцем стіни. За його спиною височіла Кпинова твердиня, що колись була столицею імперії, а тепер, відколи завоювали материк, знову перейшла у володіння кулака. Ліворуч від нього стриміла піка та її норовливий трофей.

Ганос надто добре знав цю давню фортифікацію, що височіла над містом, тож вона його не цікавила. Сьогодні він прийшов сюди втретє за стільки ж років, уже давно вивчивши внутрішній двір, замощений здибленою бруківкою, Старий Донжон, який тепер правив за стайню, а його горішній поверх окупували голуби, ластівки й кажани, і цитадель, де навіть тепер його батько обговорював із портовими чиновниками експортну десятину острова. Щодо останнього, звісно, чимало було поза межами дозволеного

навіть для сина шляхетного Дому, адже саме цитадель була резиденцією кулака, і саме в її внутрішніх покоях вирішувалися справи імперії, що стосувалися цього острова.

Забувши про Кпинову твердиню позаду, Ґанос спрямував увагу на пошарпане місто внизу й колотнечу, що вирувала у його найбіднішому кварталі. Кпинова твердиня стояла на вершині скелі. До найвищої точки пінакля здіймалися серпантинні сходи, вирубані у вапняку стіни. До міста внизу було вісімдесят або й більше розмахів, а старий мур Твердині додавав ще шість. Мишачий квартал лежав на материковому боці міста і являв собою хаотичний розсип халупок і зарослих уступів, розітнутих навпіл замуленою річкою, що повзла до гавані. Між Ґаносом і заворушеннями простягалася більша частина Малаза, тож важко було розібрати хоч якісь деталі, окрім дедалі густіших стовпів чорного диму.

Стояв полудень, але від спалахів і громових струсів чарів повітря здавалося темним і важким.

Брязкаючи обладунками, поруч на стіні з'явився солдат. Закутими в метал руками чоловік сперся на зубчасту стіну, піхви півтораручного меча черкнули камінь.

— Тішишся, що маєш чисту кров, ге? — запитав він, дивлячись сірими очима на задимлене місто.

Хлопець задивився на солдата. Він уже знався на повному полковому спорядженні імперської армії та знав, що чоловік поруч — командир Третьої, один з особистих людей Імператора, еліта. На темно-сірому плащі на плечі сяяла срібна фібула: кам'яний міст, осяяний рубіновим полум'ям. Мостопал.

Кпинову твердиню часто минали високопоставлені солдати й чиновники імперії. Острів Малаз залишався значущим торговим портом, а надто тепер, коли на півдні почалися Корельські війни. Ґанос аж забагато набачився таких як тут, так і в столиці — Унті.

— То це правда? — зухвало запитав Ґанос.

— Що — правда?

— Перший клинок імперії. Дассем Ультор. Ми почули в столиці перед тим, як вирушили. Помер. Це правда? Дассем мертвий?

Здалося, чоловік смикнувся, хоча погляду від Мишачого не відривав.

— Війна є війна, — пробурмотів він упівголоса, наче ці слова не призначалися для будь-чийх вух.

— Ви в Третій. Я думав, Третя з ним, у Семимісті. У Є'Татані...

— Каптурів віддих, його тіло все ще шукають у досі розжарених руїнах того проклятого міста, а ти, син торговця, за триста ліг від Семимістя і володієш інформацією, призначеною лише для жменьки обраних, — голову він так і не повернув. — Про твої джерела я не знаю, але послухай мою пораду: тримай, що знаєш, при собі.

Ганос пересмикнув плечима.

— Кажуть, він зрадив якогось бога.

Нарешті чоловік обернув до нього обличчя. Його вкривали шрами, а щелепу й ліву щоку спотворювало щось подібне на опік. Попри все це, як на командира, він мав вигляд достатньо молодого.

— Запам'ятай цей урок, синку.

— Який?

— Кожне твоє рішення може змінити світ. Найкраще живе той, кого боги не помічають. Якщо хочеш жити вільним, хлопче, то живи тихо.

— Я хочу бути солдатом. Героєм.

— Переростеш.

Норовливий шквал вітру з гавані розвіяв густий дим, і Клинів погодник завищав. Ганос відчув сморід гнилої риби й дух мешканців набережної.

До командира підійшов іще один мостопал — зі зламанною та обгорілою скрипкою за спиною. Він був жилавий і доволі молодий — лише на кілька років старший за самого Ганоса, якому було дванадцять. Його обличчя й тильні боки долонь вкривали дивні плями, а обладунок складався з мішанини іноземного спорядження поверх зношеної та брудної уніформи. У тріснутих дерев'яних піхвах на стегні висів короткий меч. Легким і наче давно звичним рухом він сперся на зубець муру біля першого вояка.

— Як же паршиво смердить, коли чаклуни панікують, — зауважив новоприбулий. — Вони там втрачають контроль. Навіщо було брати цілий рій магів, аби винюхати кількох восковідьом.

Командир зітхнув:

— Думав зачекати та подивитися, чи вони самі подужають.

Солдат пирхнув:

— Вони ж усі новачки, невипробувані. Після такого на все життя може слід залишитися. Та й, окрім того, — додав він, — чимало з них там виконують чужі накази.

— Це лише підозра.

— А доказ просто тут. У Мишачому.

— Усе можливо.

— Ви надто переймаєтеся захистом. Тума каже, що це ваша найбільша слабкість.

— Нехай через Туму Імператор хвилюється, а не я.

Відповіддю на це знову стало пирхання.

— А невдовзі, може, і всі ми хвилюватимемося.

Командир повільно, не промовляючи жодного слова, обернувся й поглянув на співрозмовника.

Той здвигнув плечима.

— Просто відчуття таке. Вона собі нове ім'я бере, чули? Ласін.

— Ласін?

— Напанське слово. Означає...

— Я знаю, що воно означає.

— Сподіваюся, Імператор також.

— Означає «Володарка престолу», — втрутився Ґанос.

Обидва зиркнули на нього.

Вітер знову змінився, викликавши в залізного демона на високому сідалі черговий стогін; від самої Твердині долинув запах холодного каменю.

— Мій учитель — напанець, — пояснив Ґанос.

Позаду них озвався новий голос: жіночий, владний і холодний:

— Командире.

Обидва солдати обернулися, але без поспіху. Командир звернувся до свого співрозмовника:

— Нова рота потребує допомоги. Відправ Дужека і крило, збери кількох саперів, щоб стримували пожежі. Нам ще не вистачало, щоб ціле місто вигоріло.

Солдат кивнув і рушив геть, не вшанувавши жінку й поглядом.

Вона в супроводі двох охоронців стояла біля входу у квадратну вежу цитаделі. Смагла синя шкіра видавала в ній напанку, та загалом вона була непоказна, одягнена у вимашену сіллю сіру мантию, мала коротке, наче в солдата, волосся й тонкі та невиразні риси. Однак дрижаки в Ґаноса викликали саме її охоронці. Вони стояли обабіч: високі, закутані в чорне, зі схованими в рукавах долонями й обличчями в тіні каптурів. Ґанос іще ніколи не бачив кігтя, але інстинктивно впізнав у цих істотах послідовників культу. А це означає, що жінка...

— Це ти заварила, Тумо, — озвався командир. — А розсьорбувати, схоже, доведеться мені.

Ґаноса ошелешила відсутність страху — ба, мало не презирство в голосі солдата. Тума сама й створила Кіготь, зробила з нього силу, рівну хіба що Імператору.

— Мене більше так не звуть, командире.

Чоловік скривився.

— Я чув. Схоже, за відсутності Імператора ти набралася впевненості. Він не єдиний пам'ятає тебе лише якоюсь дівкою-служницею в Старому кварталі. Я так розумію, відтоді вдячність давно випарувалася.

Якщо ці слова якось і вкололи жінку, на її обличчі це ніяк не позначилося.

— Команда була проста, — продовжила вона. — Схоже, нові офіцери нездатні впоратись із завданням.

— Воно вийшло з-під контролю, — відказав командир. — Вони недосвідчені...

— Це не мої проблеми, — гаркнула вона. — Хоч я й не надто розчарована. Втрата контролю дарує власні уроки тим, хто нам протистоїть.

— Протистоїть? Купка жалюгідних відьом, котрі продають свої вбогі таланти — задля якої ж зловісної мети? Пошуки косяків коравалів на мілководді затоки? Каптурів віддих, жінко, яка ж це загроза для імперії?

— Не дозволено. Непокора новим законам...

— Твоїм законам, Тумо. Вони не діятимуть, а коли Імператор повернеться, то зарубає твою заборону на чаклунство, навіть не сумнівайся.

Жінка холодно всміхнулася.

— Потішу тебе новиною, що з Вежі повідомили про прибуття транспорту для ваших нових рекрутів. За тобою й твоїми негамовними бунтівними солдатами, командире, ми не сумуватимемо.

Не зронивши більше ні слова й не кинувши на хлопця біля командира жодного погляду, вона крутнулася й в оточенні мовчазних охоронців повернулася в цитадель.

Ганос із командиром знову перевели увагу на бунт у Мишачому. Крізь дим пробивалися язики полум'я.

— Одного дня я стану солдатом, — промовив Ганос.

Чоловік пирхнув:

— Лише якщо нічого ліпшого тобі не вдасться, синку. Брати меч у руки — останнє діло зневіреного чоловіка. Пом'яни мої слова й підшукай собі якусь достойнішу мрію.

Ганос спохмурнів.

— Ви не схожий на інших солдатів, з якими я розмовляв. Говорите, як мій батько.

— Але я не твій батько, — пробурчав чоловік.

— Світ, — повів далі Ганос, — без чергового торговця вином не збідніє.

Командир звузив очі й придивився. Він розтулив рота, щоб зауважити очевидне, але тоді знову закрив його.

Вдоволений собою Ганос Паран знову звернув погляд на охоплений пожежею квартал.

«Навіть хлопчик, командире, здатний на розумні слова».

Кпинів погодник крутнувся знову. Через стіну перевалив гарячий дим, повністю огортаючи їх. Сморід паленої тканини, спеченої фарби й каменю, до якого раптом додалося щось солодке.

— Вогонь дійшов до бійні, — промовив Ганос. — Свині.

Командир скривився. Він довго мовчав, тоді зітхнув і знову сперся на зубець.

— Як скажеш, хлопче, як скажеш.

КУПИТИ